

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Bani Numărul

Administrația strada Gării №. 25

Abonamentul 10 Leii pe an

Edilitatea în Constanța

II

Am văzut în numărul trecut, că compania engleză a transmis statului român terenurile ce nici o dată nu i-au fost recunoscute de guvernul imperial otoman, fiindcă aceste terenuri nu numai că nu erau necesare exploatareii liniilor ferate Cernavoda-Constanța, „nici chiar într-un viitor ori căt de departat, ori ce desvoltare ar lua drumul de fier, dar unele erau chiar vătamătoare orașului și particularilor”. — Așa a constatat comisiunea de la 12 Octombrie 1881.

Urma dar, fără doar și poate, că compania să fie depoședată de terenul văriilor din port, de acela ocupat acolo de diferite agenții și biourouri, de promotorul din capul de vest al bulevardului, după cedarea bulevardului, de terenurile pe care sunt construite șandalele de cărăciune de la Fabrica Veche, de triunghiul dintre gara și hotel Central, de întreaga grădină Belvedere, cu creasta malului din față, până la locuința directorului liniei, de întreg locul din dosul diviziei cu cherestelele și terenul parcului de la oborul nou. — lucru ce s-ar fi întâmplat negreșit dacă nu se întâmpla recumpărarea liniei la 1882.

Cuî revine aceste poștiuni isolate de pămînt? Aci e întrebarea toată.

Primarul de pe atunci, prințul lung și deslușit raport, cu No. 5966 din 9 Decembrie 1883, le reclamă pentru comună, după cum nu incetase să o face și până aci, dovedind că, la cedarea liniei, ele aparțineau comunei și particularilor, care au fost espropriați pentru cauza de utilitate publică.

Asupra acestei reclamații s'a instituit o nouă comisiune, compusă din d-nit prefect Gramaticescu, avocatul statului d-l Al. Belic și directorul liniei Constanța-Cernavoda d-l Teodor Dragu

— veleț: 3 funcționari ai statului! — Comisiunea, la lucrările careia n'a fost chemat să ia parte nici un reprezentant al comunei, prin procesul-verbal dresat la 10 Martie 1884, opinează că, *terenurile sunt și revin statului, care a cedat linia*, iar nu comunei care le stăpâniște până la concesiune. Cu toate aceste comisiunea rămâne de parere a se da comunei locurile reclamate, cu condiția expresă că primaria să le restituie la ori-ce cerere, condiție pe care, consiliul comunal, consultat formal, n'a acceptat-o, nefind „serioasă”.

După 10 ani, din incidentul plantăției parcului de la oborul nou și a unui canal pentru scurgerea apelor stagnante, în dosul diviziei, afacerea revine din nou pe tapet, și la staruințele energice ale unui membru al sen., — Ministerul Lucrărilor Publice refuzând a ceda locurile în schimbul avantajelor propuse de a se da pe viitor, fără plată, ori-ce teren de care Dir. C. F. ar avea trebuință — consiliul comunal, prin decizia din 5 Martie 1894, cere d-lui Ministrul de Interne autorizație a intenta statului proces de revindere și 500.000 lei daune. Ministerul sfătuște în 1895 să se face mai întâi un consult de avocați; după care înaintează în copie respunsul hotărâtor al Ministerului Lucrărilor Publice, la raportul deslușitor de drepturile comunei, că „*după legea otomană nu resultă nici un drept de proprietate pentru comună, afară de locurile de păscuine, de piețe, de deschidat și de pădure, lăsate de stat în usul obștei locuitorilor*”. Astfel după această lege tot terenul era exclusiv proprietatea statului, de care densusul putea dispune după cum voia.

In această fază se află lăsată cestiunea, pe când actualul primar, d-l Eustațiu C. Schina a venit în capul comunei Constanța.

Spre a dovedi că statul nu are nici

de cum dreptate în a detine locurile reclamate, credem că va fi suficient să arătăm aci ceea ce a făcut legiuitorul român, la regularea definitivă a proprietăței în Dobrogea, de unde se pot conchide drepturile stravechi pe care cantoanele și comunele le-au avut în reionul lor, fără să ne ducem prea departe pentru noi, la originea și caracterul proprietății fonciare în Imperiul otoman.

Prin art. 22 din legea de la 1882 s'a „cedat” în fie-care cătun, „pe lângă vatra satelor în ființă”, o întindere de islaz „lăndu-se un hecat maximum de fie-care locuitor”, iar prin art. 23 căte un hecat de pădure, sau loc liber spre împadurire, asemenea de fie-care locuință. Prin art. 24 „islazul și pădurea rămân proprietatea obștei locuitorilor și nu se pot instrâna, nici li se pot schimba destinația în nici un cas și sub nici un motiv”.

De unde această cesiune? Această mărinimie a legiuitorului? Ea isvorăște din dreptul *ab antiquo* ce locuitorii comunelor, de sigur și ai orașului Constanța, au avut asupra unor asemenea porțiuni de pămînt, imprejurul satelor, recunoscute în legile otomane sub denumirea de *Caz-meresi* (reionul, islazul Gaștelor) și *Baltalye*, (dreptul la pădure pentru lemnele trebuincioase gospodării) pentru care nu se plătea fiscalul absolut nimic, nici chiar „*uhşur*”-ul (dijma) ce se percepea din producția viilor, livejilor, grădinilor etc., recunoscute ca proprietate absolută de legea otomană.

Vrem să dicem că legiuitorul român, inscriind în lege art. 22 și 23, n'a făcut de căd să consfințească, și maiales să limiteze un drept de proprietate, fie servitute (asupra pădurilor) pe care comunele îl aveau deja, poate de când exista Imperiul otoman, și care nu putea fi destiințat, ci numai modelat, de guvernul român care succeda celui turcesc.

Avația Constanța, la venirea Românilor, asemenea terenuri aferente orașului? *Două cu a avut este faptul că i s'a recunoscut și delimitat de oficerii comisunet de parcelare, pe lângă valoarea orașului, în care deja se cuprinde parte din terenurile reclamate, 1000 hectare imprejurul orașului, proprietate absolută, pentru care comună nu plătește statului de căt o simplă fonciera. Dacă a avut, și a avut de sigur aceasta întindere mai multe de concesiunea acordată englezilor, cum devine acum, că terenurile reclamate, izolate între ele, servind unele ca meidanuri de deshamat, altele ca ulițe și unele ca pășune, a căror înstăriere nu se justifică, după cum s'a văzut, măcar prin o cauză de utilitate publică; cum se face ca ele să devie acum proprietatea a statului?*

Toată lumea din Constanța știe că unde sunt actualele șandramale de cărăciune (Fabrica Veche) ce le dă cu chirie Dir. C. F., era *drum de comunicație* cu Conacul și portul, că intreg meidianul de sus, unde este chioșcul cu cărănați și opera italiană, era loc de *deshamăt* pentru căruțele cu cereale ce veneau la obor, actualmente Piața 23 Noembrie, localul primăriei, și locul din dosul divizier active era ocupat cu tărle și stâne de oi *la pășune*.

Toate aceste terenuri sunt proprietatea comunetă, după însăși constatăriile ministeriale, bazate pe legea otomană la care se referă.

De ce le deținea compania engleză, căreia n'au fost concedate? de ce le deține acum Dir. C. F., contra legei, și fără să aibă trebuință de ele pentru exploatarea liniei?

Poziționează astfel: compania încalcă niște imobile ale orașului; guvernul turcesc nu recunoaște stăpânirea pusă; cel românesc, la 1881, mergea mai departe în această afacere invitând compania a părăsi aceste imobile, *fiind că rătămă orașului și chiar locuitorilor*; iar acum, că incalcătorul devine Dir. C. F. faptul consumat, în detrimentul intereselor generale ale localităței, e bine făcut, de oare-ce, dice Ministerul Lucrărilor Publice, numai statul care a concediat linia este în drept a relua porțiunile ocupate arbitrar de englezi, ignorând din adins, că intreg terenul concedat era proprietatea comunetă, din domeniul căreia urma a fi detașată numai porțiunea necesară exploatarei, iar cea-l alta, adică prisoanele reclamate, să redevie la vechiul pro-

prietar, de fa care, nu importă cum, de o cauză dată, o fost înțată, pentru cauza de interes general.

Ce canta statul cu aceste petecarii în domeniul comună? Statul n'a cumpărat cu bani terenul detașat, de la comună, prin urmare, după însăși legea românească, terenul redevine comună; altintrele statul și ar putea prea bine apăra și de proprietățile private, ceia ce nu o poate face, fără despăgubiri.

Finind istoricul afacerii — cestiunea de drept, probabil, o vor rezolva-o tot avocații, cari se vor pronunța și în chestia de prescripție ce se se invocă — vom continua, arătând realele ce decurg pentru oraș din aceste neînțelegeri.

Petre Grigorescu.

De la Comună

Sedinta de la 1 Iulie 1897.

1). S'a decis a se desființa baracele No. 69, 71 și 73 de pe str. Mircea cel Mare, care aparțin d-lui Tomasiu și a se întări malurile mărei de la acea stradă.

2). S'a respins propunerea d-lui Verona Fiș de a pava o porțiune de trotuar cu piatra lavă din Italia, pe motiv că fiind piatră neregulată prezintă un aspect urât.

3). S'a decis a plati o diurnă de 15 lei, de fiecare săptămână și persoana d-lor inginer Banescu și Negrutz, pentru a controla planurile și devisurile ce se vor forma de serviciul tehnic communal.

4). S'a decis a se procură în regie, mobilierul necesar serviciului tehnic.

5). S'a decis a se trata cu d-l Haviaras, pentru cumpărarea locului situat între strada Portului și bulevardul Elisabeta.

Sedinta de la 16 Iulie 1897

1). S'a acordat un credit suplimentar de lei 2500, pentru reparația casinoului communal.

2). S'a decis a se publica licitații pentru pavarea străzilor cu basalt artificial.

3). S'a admis reinchirierea caselor d-lui C. Dragon, pe termen de 3 ani, cu chirie anuală de 3600 lei, pentru școală No. 2 de băieți.

4). S'a aprobat cheltueala sumei de lei 158 bani 80, niște lucrări suplimentare la grilajul communal pentru înălțarea taclului de piatră.

5). S'a dat autorizație d-lui farmacist I. Barberianu, de a aședa pe trei locuri chioșcuri portative, pentru vinde-

rea de apă gafoasă, cu chirie anuală de 300 lei pentru toate trei locuri.

6). S'a decis a se trimite corespondenței pentru ajutorul inundațiilor suma de lei 1000.

7). S'a numit o comisie compusă din d-nii consilieri Locmanian și Abdulla Hagi Zaid, ca să cerceteze căte față nu trebuesc adăugate în oraș, afară de cele 289 ce există.

8). S'a acordat d-lui P. Papeliano-palo, consilier-ajutor, suma de lei 750, ca diurnă pentru indeplinirea actelor stărelor civile, pe timpul de la 19 August 1896, până la 15 Iunie 1897.

INFORMAȚIUNI

In numărul viitor vom reproduce adresa d-lui inginer G. Duca către Primăria Constanță, privitor la proiectul lucrărilor de edilitate publică coprinse în programul stabilit de comisie pentru înfrumusețarea orașului, o lucrare în adever meritorie și demnă de reputație d-lui Duca.

Compania dramatică ce dă reprezentări în grădina Capato, sub direcția d-lui Cărja, merge din succese în succese. La reprezentăția din urmă, *Moș Teacă la însurătoare*, grădina gemea de lume.

Din nenorocire sunt mulți indivizi, cari, sub pretext că mănușă seara la acest birt, găsesc de cuvintă să rămână în grădina și după ce și-au achitat *francul* pentru consumația cinet, aşteptând să fie dați afară de urechi, fapt la care estrema delicatețe a artiștilor nu vrea să consimă.

Ceea ce nu o fac artiștii asociați și antreprenorul Capato, ne vom sili a face noi, publicând numele acelor *stimabili*, cari au găsit un mijloc atât de ingenios a asista la teatru fără parale.

Sunt anunțate piesele *Cei doi serjenți* și *Scrisoarea Perdută*, pentru care deja mai toate biletele sunt vândute.

Sultanul și România

Neue Freie Presse din Viena publică următoarea telegramă din Constantinopol:

„Relațiunile prietenesti cart de scurt timp există între România și Turcia și găsesc expresiune în distincția ce se face de toate cercurile oficiale prefectului din Constanța, Dimitrie Quintescu, aflat acum aci. El a fost poftit eri la masa de maestrul suprem al ceremoni-

ilor, Munir-Paşa. Astă-din, pe când a-sista la Selamlic, Sultanul a trimis salutarile sale prin camerierul Emin-bey și a lăsat să i se dică :

— M. Sa mulțumește pentru toate măsurile luate în favoarea mohamedanilor din Dobrogea și pentru considerația pe care Români îl arătat-o în tot-d'anna religiunii islamică. Acăsta bucură pe Sultan cu atât mai mult, că poporul român urmează în aceasta exemplul Regelui Carol, care ca principe german și ca membru al casei Hohenzollern îl e firește deosebit de simpatic.

„Camerierul a încheiat dicând :

— Padișahul e extraordinar mișcat de atitudinea prietenească a României și că-ștă va arăta mulțumirea sa pentru aceasta.

Câte-vă minute în urmă, maestrul suprem al ceremoniilor, Munir-Paşa, a înmânat prefectului Quintescu ordinul Medgidiei clasa II-a și l'a poftit pentru mâine la audiență.

Pe lîngă aceste mai adăugăm, din cele ce am putut afla, că s'a pus d-lui Quintescu la dispoziție un vapor pentru a face o preumblare la Brusa, la care a trebuit să renunțe, fiind nevoie a se înapoia în Constanța.

D-l Quintescu n'a facut, în mergerea d-sale la Constantinopole de căt o vizită de polițe, la care a fost invitat de Excelența Sa Munir-Paşa de Excelențele Lor Secseny-Paşa și Djelal-Edin Paşa, cari trecuseră și se înapoiaseră prin Constanța, din misiunile ce aveau în Europa, unde au fost foarte bine primiți, și de unde Excelența Sa Munir-Paşa, mai cu seamă, se incredinațase, prin notabilitatea musulmană din oraș, că elementul ture și tătar sunt foarte bine menajați în Dobrogea.

D-l Quintescu avea abia de 4 luni ordinul Medgidiei clasa III-a, iar acum i s'a dat clasa II-a, o distincție și favoare aproape neobișnuită până aci.

Onorurile primeite de d-l Quintescu se resfregă asupra țeret și în deosebi asupra administrației Dobrogei, de care populaționea mahomedană nu s'a plâns niciodată până acum.

Felicitarile noastre d-lui Quintescu.

În orașul nostru au mai fost decorați cu ordinele Coroana României d-nit Ali Cadir, înaintat la gradul de ofițer, d-nit Ahmet Bechir Efendi, Muftiuil județului, Chemal Efendi, primarul Medgidiei și Abdullah Hagi Zaid, consilier comunăl în Constanța, în gradul de căpitan. D-nit G. Șerbănescu, Vasile Mu-

eli, comerciant și d-nit Potcea și V. Petrescu subprefect, în gradul asemenea de căpitan.

Mutarea cimitirilor din actualele locuri va fi în curând posibilă la ordinul dilei în consiliul comunăl. Ar fi bine ca consiliul comunăl să scurteze mai bine imprejurările, spre a se evita greșeala de a se reveni din nou după căpătiva ani, când se va găsi de cuvîntă că oborul de cereale să fie impins și mai departe peste platoul despre Hasancea.

Vom reveni.

D-l Colonel Chiriteșcu, se va stabili cu începere de la 1 August în Constanța, în casele d-sale ocupate până aci de fostul prefect Quintescu, care pleacă Joia viitoră la T.-Magurele, spre a să relua postul de prefect al acelui județ.

Între persoanele de distincție ce se află în vîlegiatură în orașul nostru, sunt până acum Prințul Grigore Sturza, d-nit General Haralambie Schina, Președintele Curței de Casătie, Voinov, Vîrnava, Filitis, d-na Elena Carp, d-nit Filitis, Sulioti din Brăila, Dendrino, profesor Vîntu.

Lume foarte puțină până acum.

Unul din agenții polițienești, un ofițer de gardă, a fost destituit de d-l prefect Luca Ionescu, pentru o escrocherie comisă asupra birjarilor, de la care ar fi luat aproape 2000 lei, pentru a le permite staționarea în anumite locuri.

Se vorbește că și brutarit ar fi fost binișor ciupiță cu ocazia scumpirei pâinii. Ar trebui procedat cu cea mai mare strănicie, contra potlogarilor. Nu ne indoim că actualul prefect și actualul primar o vor face.

Atragem atențunea serviciului respectiv, asupra fructelor crude ce se importă din Constantinopole, de care sunt pline prăvăliile de fructe din vale.

Adunarea Deputaților

Sesiunea ordinată 1896–1897.

Sedința de la 10 Februarie 1897

(URMARE)

Cine poate să se plângă de sumele acestea colosale versate într-o bucată de pămînt, care mai de alătăieri am lu-

at o ce dovedește acăsta? Dovedește conștiința ce avem față de Dobrogea, din punctul de vedere politic, economic, și de rolul nostru politic față de Europa, să nu se creată că neglijem această parte a României.

Imi pare rău de cuvintele care s-au strecurat aici, cum că dobrogenii sunt tratați ca sclavi, și că mulți dintre ei și au luat lumea în cap.

D. Pană-Băescu: Așa este.

D. P. S. Aurelian, președintele consiliului: Dacă este așa dovedește.

Eu dacă relev punctul acesta este că am cuvintele mele, nu pot să tac când se fac afirmații atât de inexacte.

Ce ore în Dobrogea sunt sclavi cu lanțul de picioare? Apoi ei se bucură de același regim administrativ ca și noi.

D-vostre însă atât adăugat prefectul de Constanța nu și face datoria. Dacă în acăstă ar sta real ar fi o altă ceeație.

Acum trebuie să răspund d-lui Aslan, care a afirmat că am fost indiferenți față de Dobrogea. Aceste cuvinte au rezonat, și eu sunt dator să le rectific. Se induce lesne în erore când se spune în Parlament că românii au fost indiferenți, și că populaționile din Dobrogea sunt tratate ca sclavi, că s-au dus la Tarigrad să se plângă, și că mâine poate să vină cestiunea înaintea unei conferințe internaționale, pentru că am avut angajamente luate față de Europa. Ce angajamente am avut? Absolut nu am avut nici un angajament. D-vostre singuri aveți dreptul să controlați actele guvernului. Străinii nu au nici un amestec în certurile noastre interiore. Suntem destul de majori pentru că să ne putem controla între noi, și nu pentru prefect avem trebuință de intervenție Europei. (Aplause).

D-vostre sunteți destul de tari apărători ai Dobrogei, pentru că să mai ne vorbiți de intervenții de afară. (Aplause).

Cuvintele acestea care se rostesc de oameni politici în deshaterile Camerei, eu sunt dator să le rectific, mai cu seamă cănd, prin sacrificiile și munca noastră am ajuns să fim un regat înbit și stimat, având un Rege ale căruia sfaturi sunt cerute poate și de altii mai mari. (Aplause).

(Monitorul Oficial)

Va urma

ROMANIA
Primăria Comunei Constanța

INSCRIȚIARE

Comuna având trebuință de una mie metri cubi piatră brută, pentru borduri și rigole, se aduce la cunoștință publică că se va ține licitație la 7-a lună viitoare August ora 10 dimineață, pentru darea în întreprindere a extragerii și aducerii acestei cantități de piatră, din cariera comunei de la Canara.

Condițiile întreprinderii se pot vedea în cancelaria primăriei în toate dilele și orele de lucru.

Cauțiunea pentru admiterea la licitație este de lei 500.

Primar E. C. Schina.

Secretar N. Masteca.

No. 5874.

1897, Iulie 16.

ROMANIA
Primăria Comunei Constanța

INSCRIȚIARE

Primăria voind a pava trotuarele tutror stradelor orașului cu basalt artificial (gresie ceramic) și cu borduri de ciment, în condițiile trotuarelor din str. Română și Reînus Opranu, se aduce la cunoștință publică, că se va ține licitație cu oferte sigilate la această primărie în ziua de 28-a lună viitoare August ora 10 dimineață, pentru darea în întreprindere a pavării trotuarelor cu materialul specificat mai sus care va fi procurat de antreprenor.

Lucrul și orice material precum: ciment, nisip, var hidraulic, etc., sunt tot în sarcina antreprenorului.

Orice explicații asupra timpului în care va trebui să se execute trotuarele asupra modului și condițiilor de execuțarea lor, precum și a numărului total al metrilor liniari de trotuar a se pava, se pot lua la primărie în toate dilele și orele de lucru.

Cauțiunea pentru admiterea la licitație este de lei 4000, iar acea definitivă de 10 la sută din valoarea lucrărilor.

Primar E. C. Schina.

Secretar N. Masteca.

No. 6106.

1897, Iulie 20.

Portăreil Tribunalului Constanța**PUBLICAȚIUNE**

În baza jurnalului acestui tribunal No. 2436 din 18 Iulie a. c., se publică spre generală cunoștință că în ziua de 30 Iulie 1897 începând de la orele 11 a. m. se va vinde prin licitație publică la localitate, la magazinul falitului A. N. Ladas din Constanța, strada Carol I, de către d-l judecător sindic al tribunalului Constanța, activul numitului falit Anastase N. Ladas, în detaliu după prețul de estimare a expertiselor; iar în casă când aceasta nu va fi posibil, din diferite imprejurări, sau din cauza naturei mărfiei, se va efectua vîndarea en gros, licitația începând de la suma de 1435 lei.

Sef portărel, G. Dumitrescu

No. 1706.

1897, Iulie 21.

**FARMACIA NAȚIONALĂ „LA SPERANȚA”
CONSTANȚA**

A V I S

Sub-semnatul, cumpărând farmacia națională „la Speranță” din acest oraș, am onoare a aduce la cunoștință generală că încă din ziua de 8 Iunie a. c. numita farmacie a trecut sub conducerea personală a mea și că am îndestrăto din nou; astă că deosebit de specialitățile mele proprii, farmacia mea tot-dăuna va poseda mai toate preparatele farmaceutice strene și indigene, un bogat assortiment de parfumerie și săpunărie franceză, germană și indigenă, toate obiectele și instrumentele de cauciuc, precum și mai toate apele minerale strene ca Wichy, Gieshübler, Karlsbad, Marienbad, Ems Roncegno, Selters, Wals etc., ape care în tot-dăuna vor căuta să fie proaspete.

De asemenea în fiecare an mi va sosi căte un transport de apă de Caciulata, de Dorna și de Breazu.

Profitând de această ocazie mi permit să atragă atenția generală asupra produselor fabricate de mine de ape gădăse, produse singură aci în Constanța, care, fiind fabricate cu acid carbonic lichid și apă sterilizată (filtrată) prin carbune, se recomandă ca cele mai potrivite și higienice băuturi recoritoare, mai ales acum în timpurile căldurose, când boala epidemice se formează cu înlesnire.

Cu deosebită stima

B. M. BENDERLI

Prop. far. mastec. „La Speranță”

A apărut în Editura Librăriei SOCECU & Cie

TRATATUL

TEORETIC și PRACTIC

de
Comptabilitate și administrație pentru
comerț, agricultură și bacă

ZAMPFIR ST. PETRESCU
Sub directorul Bancii Agricole

Carte lucrată cu cca mai mare îngrijire pentru dezvoltarea tinerilor funcționari în toate ramurile comptabilității și administrației comerciale și financiare, precum și un tratat special de contabilitate în partidă dublă pentru agricultori.

Volumul complet de 480 pagini costă lei 8. — și se vândă de vîndare la Librăria Socecu & Co. București.

Anunțiu

Pe moșia Omurcea, în apropiere de gara Murfatlar, proprietatea d-lui Major Emil Romanescu, se găsește nisip de ciment „Exploatare” de cea mai bună calitate pentru construcții. Doritorii a cumpăra se pot adresa la d-l Dimitrie Hrisicos, str. Carol No. . din Constanța. — Prețul avantajos.

De vîndare sau dat cu chirie

una locomobilă împreună cu o batoză de la fabrica **Clayton** în Anglia, de 10 cat putere, puțin uzat.

Doritorii se vor adresa la măra d-lui Foscolo, în Constanța.

GEORGE D. BENDERLI

— AVOCAT —

Licențiat în drept din Paris.

Alex. A. Beleje

— AVOCAT —

Lucrează singur de la 31 Maiu 1897. Consultați la domiciliu în Construcția, Strada Mircea No. 133.

LA TIPOGRAFIA**„Buciumului Român”**

Se anunță călătorie de lucru

CU 10 BANI BUCATA